HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

9 decembrie 2010*

În cauza C-296/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Cour de cassation (Belgia), prin decizia din 25 mai 2009, primită de Curte la 29 iulie 2009, în procedura

Vlaamse Gemeenschap

împotriva

Maurits Baesen,

* Limba de procedură: olandeza.

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, domnii K. Schiemann (raportor) și L. Bay Larsen, doamnele C. Toader și A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Vlaamse Gemeenschap, de W. van Eeckhoutte, advocaat;

— pentru guvernul belgian, de doamna L. Van den Broeck, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii M. van Beek și V. Kreuschitz, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea noțiunii „funcționarii și personalul asimilat", în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO L 149, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 26), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1390/81 al Consiliului din 12 mai 1981 (JO L 143, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 202, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Baesen, pe de o parte, și Vlaamse Gemeenschap, pe de altă parte, cu privire la solicitarea unei despăgubiri pentru contribuții de asigurări sociale care ar fi fost plătite nelegal în Belgia.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Articolul 2 din Regulamentul nr. 1408/71, intitulat „Domeniul de aplicare personal", prevede la alineatul (3):

„Prezentul regulament se aplică funcționarilor și personalului care, în conformitate cu legislația aplicabilă, le este asimilat, în măsura în care aceștia fac sau au făcut obiectul legislației unui stat membru în care se aplică prezentul regulament."

4 Articolul 4 din Regulamentul nr. 1408/71, intitulat „Domeniul de aplicare material", prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la ramurile de securitate socială care se referă la:

(a) prestații de boală și de maternitate;

(b) prestații de invaliditate, inclusiv cele destinate menținerii sau îmbunătățirii capacității de obținere a unor venituri;

(c) prestații pentru limită de vârstă;

(d) prestații de urmaș;

(e) prestații pentru accidente de muncă și boli profesionale;

(f) ajutoare de înmormântare;

(g) ajutoare de șomaj;

(h) prestații familiale.

[…]

(4) Prezentul regulament nu se aplică nici […] sau regimurilor speciale pentru funcționarii publici și persoanele asimilate acestora."

5 Articolul 13 din același regulament, intitulat „Reguli generale", prevede:

„(1) Sub rezerva articolului 14c, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se supun numai legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

(a) un lucrător care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației acelui stat, chiar dacă are reședința pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul care l-a încadrat în muncă are sediul sau domiciliul pe teritoriul altui stat membru;

[…]

(d) funcționarii și personalul asimilat se supun legislației statului membru căreia i se supune și întreprinderea angajatoare;

[…]"

Reglementarea națională

6 În temeiul articolului 1 alineatul 1 din Legea din 27 iunie 1969 de revizuire a Decretului-lege din 28 decembrie 1944 privind securitatea socială a lucrătorilor, aceasta se aplică lucrătorilor și angajatorilor care au încheiat un contract de muncă.

7 Potrivit articolului 2 alineatul 1 punctul 2 din legea menționată, Regele poate, prin decret adoptat în Consiliul de Miniștri și după avizul Consiliului Național al Muncii, să limiteze, pentru anumite categorii de lucrători pe care le stabilește, aplicarea legii la unu sau mai multe regimuri dintre cele enumerate la articolul 5 din această lege.

8 Articolul 9 alineatul (2) din Decretul regal din 28 noiembrie 1969 adoptat în temeiul Legii din 27 iunie 1969 prevede că, în ceea ce privește persoanele pe care statul, provinciile și instituțiile subordonate provinciilor le angajează printr-un contract de muncă, aplicarea legii este limitată la regimurile prevăzute la alineatul 1 primul paragraf al acestui articol, și anume, la regimul de asigurare obligatorie medicală și pentru invaliditate, la regimul pensiilor pentru limită de vârstă și de urmaș ale lucrătorilor salariați și la regimul de încadrare în muncă și al șomajului lucrătorilor.

9 În conformitate cu articolul 1 alineatul 1 punctul 3 din Legea din 3 iulie 1967 privind repararea prejudiciilor rezultate din accidente de muncă, din accidente survenite pe drumul spre locul de muncă și din boli profesionale în sectorul public, regimul instituit prin această lege este aplicabil membrilor personalului definitiv, stagiar, temporar, auxiliar sau angajat cu contract de muncă, ce aparțin administrațiilor sau altor servicii ale guvernelor Comunităților și Regiunilor.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

10 Domnul Baesen, resortisant belgian, a intrat în serviciul Comunității Flamande în 1988, în calitate de inspector de investiții. Titular al unui contract de muncă încheiat inițial pentru o durată determinată și ulterior pentru o perioadă nedeterminată, acesta își desfășura activitatea profesională la Stockholm (Suedia).

11 La 7 octombrie 1996, Comunitatea Flamandă a pus capăt contractului respectiv și i-a plătit o indemnizație de concediere echivalentă cu 12 salarii lunare. Domnul Baesen a formulat o acțiune la tribunal du travail de Bruxelles (Tribunalul Bruxelles pentru Litigii de Muncă) pentru a obține o indemnizație suplimentară de concediere și daune interese pentru concediere abuzivă. În cursul procedurii judiciare care a urmat, în

special în cadrul apelului introdus la cour du travail de Bruxelles (Curtea pentru Litigii de Muncă din Bruxelles), acesta a solicitat de asemenea o sumă de 19 874,74 euro cu titlu de despăgubire pentru contribuții de asigurări sociale care, în opinia sa, au fost plătite nelegal în Belgia.

12 În temeiul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, funcționarii și personalul asimilat se supun legislației statului membru căreia i se supune și administrația angajatoare. Or, potrivit domnului Baesen, întrucât este încadrat la Comunitatea Flamandă în calitate de „lucrător salariat", iar nu în calitate de „funcționar", îi sunt aplicabile regulile generale ale Regulamentului nr. 1408/71. În consecință, acesta ar intra sub incidența regimului de securitate socială suedez, ceea ce ar implica faptul că nu ar fi trebuit să plătească contribuții la asigurările sociale belgiene.

13 În apel, cour du travail de Bruxelles a considerat că sumele reținute din salariul domnului Baesen în Belgia erau nejustificate. Instanța a apreciat că acesta din urmă era supus regimului de securitate socială suedez, în temeiul articolului 13 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, care prevede că lucrătorul angajat pe teritoriul unui stat membru se supune legislației acelui stat, chiar dacă are reședința pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul care l-a încadrat în muncă are sediul sau domiciliul pe teritoriul altui stat membru.

14 Instanța menționată a considerat că domnul Baesen era încadrat la Comunitatea Flamandă printr-un contract pe durată nedeterminată și că avea, așadar, calitatea de lucrător, că nu beneficia de stabilitatea locului de muncă ce caracterizează statutul funcționarului și că, în temeiul statutului personalului aplicabil personalului contractual, dispunea de o competență funcțională, dar nu de o competență ierarhică, astfel cum este cazul funcționarilor.

15 Întemeindu-se pe aceste considerații, instanța de apel a apreciat că pârâtul avea calitatea de „lucrător", iar nu de „personal asimilat" funcționarilor în sensul articolului

13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, astfel încât îi era aplicabil regimul de securitate socială al statului în care se afla locul său de muncă, respectiv Regatul Suediei, și, prin urmare, contribuțiile de asigurări sociale în Belgia au fost reținute nelegal.

16 Comunitatea Flamandă a declarat recurs împotriva hotărârii pronunțate de cour du travail de Bruxelles. Comunitatea Flamandă a susținut, în esență, că această instanță a săvârșit o eroare de drept considerând că domnul Baesen nu este o persoană asimilată unui funcționar în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71 și apreciind că, în temeiul articolului 13 alineatul (2) litera (a) din acest regulament, regimul aplicabil era regimul de securitate socială suedez.

17 Sesizată cu recursul, Cour de cassation (Curtea de Casație) a constatat că din dispozițiile relevante ale legislației belgiene în domeniul securității sociale rezulta că personalul public contractual al Comunității Flamande intră în parte sub incidența regimului general de securitate socială pentru lucrători (în ceea ce privește regimul de asigurare obligatorie medicală și pentru invaliditate, regimul pensiilor pentru limită de vârstă și de urmaș și regimul încadrării în muncă și al șomajului) și în parte sub incidența unui regim special pentru funcționari (pentru regimul accidentelor de muncă și regimul bolilor profesionale, regimul alocațiilor familiale și al concediilor anuale).

18 Cour de cassation consideră că trebuie să se stabilească dacă noțiunea „funcționarii și personalul asimilat" prevăzută la articolul 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71 face trimitere la conținutul care îi este conferit în regimul național de securitate socială la care este afiliată persoana interesată. În plus, această instanță ridică problema dacă o persoană aflată în situația domnului Baesen, care, în ceea ce privește anumite ramuri ale securității sociale este supusă regimului general de securitate socială pentru lucrători, în timp ce pentru alte ramuri este supusă unui regim special

pentru funcționari, trebuie considerată o persoană asimilată funcționarilor în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71.

19 În aceste împrejurări, Cour de cassation a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Pentru aplicarea articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, noțiunea «funcționarii și personalul asimilat» trebuie interpretată pe baza regimului național de securitate socială la care este afiliată persoana interesată?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, persoana interesată, care este angajată în temeiul unui contract de muncă de către un angajator din sectorul public și care, în temeiul regimului național aplicabil anumitor ramuri ale securității sociale în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1408/71], este supusă regimului de securitate socială pentru lucrători, în timp ce în ceea ce privește ramurile securității sociale prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (e) [din acest] regulament este supusă unui regim special pentru funcționari, trebuie considerată o persoană asimilată funcționarilor în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71?”

Cu privire la întrebările preliminare

20 În măsura în care cele două întrebări urmăresc să se stabilească ce trebuie să se înțeleagă prin „funcționari” și prin „personal asimilat” în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, acestea trebuie să fie examinate împreună.

21 Prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească, pe de o parte, dacă ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „funcționari" și prin „personal asimilat", în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, trebuie să se stabilească numai potrivit normelor dreptului național al statului membru cărora li se supune administrația angajatoare și, pe de altă parte, dacă o persoană aflată în situația pârâtului din acțiunea principală, care, într-un stat membru, intră în parte sub incidența regimului de securitate socială al funcționarilor și în parte sub incidența celui al lucrătorilor salariați, poate fi astfel supusă, în conformitate cu prevederile articolului 13 alineatul (2) litera (d) din acest regulament, numai legislației statului membru căreia i se supune și administrația angajatoare.

22 Trebuie să se arate de la bun început că Regulamentul nr. 1408/71 pune în aplicare articolul 42 CE, care prevede o coordonare a legislațiilor naționale, iar nu armonizarea acestora. Diferențele de ordin substanțial și procedural dintre regimurile de securitate socială ale fiecărui stat membru și, ca urmare, diferențele în ceea ce privește drepturile persoanelor care lucrează acolo nu sunt, așadar, afectate de această prevedere (a se vedea în special Hotărârea din 15 ianuarie 1986, Pinna, 41/84, Rec., p. 1, punctul 20, Hotărârea din 30 ianuarie 1997, de Jaeck, C-340/94, Rec., p. I-461, punctul 18, și Hotărârea din 16 iulie 2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, Rep., p. I-6095, punctul 84).

23 În ceea ce privește persoanele care se pot prevala de dispozițiile de coordonare a regimurilor naționale de securitate socială pe care le pune în aplicare regulamentul, acesta se referă la persoanele care sunt afiliate acestor regimuri (Hotărârea de Jaeck, citată anterior, punctul 19).

24 În plus, în ceea ce privește noțiunile „lucrători salariați" și „lucrători care desfășoară activități independente" prevăzute la articolul 1 litera (a) și la articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71, Curtea a hotărât că acestea fac trimitere la definițiile prevăzute de legislațiile statelor membre în materie de securitate socială și sunt independente de natura pe care activitatea desfășurată o prezintă în sensul dreptului muncii (Hotărârea de Jaeck, citată anterior, punctul 19).

25 O interpretare logică și coerentă a domeniului de aplicare personal al Regulamentului nr. 1408/71 și a sistemului de conflict de legi pe care îl pune în aplicare implică faptul că același tip de raționament se aplică în ceea ce privește interpretarea noțiunilor „funcționari" și „personal asimilat", în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din acest regulament, și că acești termeni sunt înțeleși în sensul care le este conferit în dreptul național pentru aplicarea regimurilor statelor membre în materie de securitate socială. O astfel de interpretare este conformă cu spiritul general al Regulamentului nr. 1408/71, care este cel de coordonare, iar nu de armonizare.

26 În ceea ce privește în special situația domnului Baesen, care, potrivit constatărilor efectuate de instanța de trimitere, este supus, în ceea ce privește anumite ramuri ale securității sociale, regimului general de securitate socială pentru lucrători, în timp ce pentru altele este supus unui regim special pentru funcționari, această instanță ridică problema dacă o astfel de persoană poate fi considerată o persoană asimilată funcționarilor în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71.

27 În această privință, trebuie să se amintească faptul că, în conformitate cu articolul 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1408/71, acesta se aplică funcționarilor și personalului care, în conformitate cu legislația aplicabilă, le este asimilat, în măsura în care aceștia fac sau au făcut obiectul legislației unui stat membru în care se aplică prezentul regulament.

28 De aici rezultă că o calificare a unei persoane ca „funcționar" sau ca „personal asimilat" intră numai în domeniul de aplicare al dreptului statului membru căruia i se supune administrația angajatoare și că revine fiecărui stat membru sarcina de a stabili întinderea protecției sociale pe care intenționează să o acorde acestor categorii de persoane.

29 În ceea ce privește aplicarea Regulamentul nr. 1408/71, și în special a articolului 2 alineatul (3) și a articolului 13 alineatul (2) litera (d) din acesta, trebuie, așadar, să se înțeleagă prin „funcționari" și prin „personal asimilat" persoanele considerate ca atare în dreptul statului membru pe teritoriul căruia este situată administrația la care este angajată persoana interesată.

30 Rezultă că o persoană aflată în situația domnului Baesen nu este exclusă din domeniul de aplicare al articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71 doar pentru motivul că nu este supusă decât în parte regimului de securitate socială al funcționarilor din statul membru pe teritoriul căruia este situată administrația care îl angajează.

31 Având în vedere cele prezentate mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „funcționari" și prin „personal asimilat", în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul nr. 1408/71, se stabilește numai potrivit normelor dreptului național al statului membru cărora li se supune administrația angajatoare și că o persoană aflată în situația pârâtului din acțiunea principală, care, într-un stat membru, intră în parte sub incidența regimului de securitate socială al funcționarilor și în parte sub incidența celui al lucrătorilor salariați, poate fi astfel supusă, în conformitate cu prevederile articolului 13 alineatul (2) litera (d) din acest regulament, numai legislației statului membru căreia i se supune și administrația angajatoare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „funcționari” și prin „personal asimilat”, în sensul articolului 13 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 1390/81 al Consiliului din 12 mai 1981, se stabilește numai potrivit normelor dreptului național al statului membru cărora li se supune administrația angajatoare, iar o persoană aflată în situația pârâtului din acțiunea principală, care, într-un stat membru, intră în parte sub incidența regimului de securitate socială al funcționarilor și în parte sub incidența celui al lucrătorilor salariați, poate fi astfel supusă, în conformitate cu prevederile articolului 13 alineatul (2) litera (d) din acest regulament, numai legislației statului membru căreia i se supune și administrația angajatoare.

Semnături